

Διδακτικό Σενάριο: "Μαθαίνω να λύνω ειρηνικά τις διαφορές μου"

Υπεύθυνη Νηπιαγωγός: Ευανθία Χατζηγιάννη

Στόχοι:

- ✓ Οι μαθητές μας να νιώσουν ασφάλεια στο περιβάλλον που ζουν.
- ✓ Να αναπτύξουν μια θετική αυτοεικόνα και μια αλτρουιστική συμπεριφορά, που δείχνει ενδιαφέρον και σεβασμό προς τους άλλους.
- ✓ Να κατανοήσουν τις διαφορές τους με τους άλλους και να τις αποδεχτούν.
- ✓ Να κατακτήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης (έκφραση των συναισθημάτων τους και κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων).
- ✓ Να μάθουν να επιλύουν τις διαφορές τους με ειρηνικούς τρόπους.
- ✓ Να μάθουν να βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης των προβλημάτων τους.
- ✓ Να ασκηθούν στη συνεργατικότητα και στη δημοκρατική συμπεριφορά και να αναπτύξουν την εμπιστοσύνη τους προς τους άλλους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η ειρήνη είναι και δική τους υπόθεση, και γι' αυτό πρέπει να την υποστηρίζουν με τα λόγια και τις πράξεις τους.

Μεθοδολογία: Βιωματική - Διαθεματική Προσέγγιση της Γνώσης.

Στο διδακτικό σενάριο η εκπαιδευτικός δεν καλείται να δώσει λύση στα προβλήματα των μαθητών, αλλά ως ενδιάμεσος προσπαθεί να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε τα παιδιά να βρουν μόνα τους τη λύση.

Χρονοδιάγραμμα:

Το σενάριο απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Διάρκεια: 6 διδακτικές ώρες.

Δραστηριότητα 1η : Αφήγηση και επεξεργασία παραμυθιού

«Το άσπρο κουνέλι που ήθελε να ζήσει σ' έναν κόσμο ειρηνικό».

Το αλληγορικό αυτό παραμύθι του Jalifour, J. & του Guy, S., προτείνεται ως καλή πρακτική από την UNESCO (2002)¹ για την ειρηνική επίλυση συγκρούσεων μέσα κι έξω από το σχολικό πλαίσιο. Η συγκεκριμένη ιστορία μπορεί να μεταφέρει μηνύματα τα οποία θα προκαλέσουν αλλαγές στη στάση εκείνων που την ακούν. Καθ' όλη την διάρκεια της ιστορίας κάθε ζώο που συναντά το μικρό κουνέλι παρουσιάζει ένα δείκτη ως προς τον τρόπο επίλυσης της σύγκρουσης. Η ιστορία επικεντρώνεται στο μήνυμα που μεταφέρουν τα ζώακια. Στο παραμύθι ως ήρωες χρησιμοποιούνται ο λαγός, η κουκουβάγια και η αγριόγατα, όμως από την Unesco προτείνεται ότι ανάλογα με τη χώρα αφήγησής του μπορούν να χρησιμοποιηθούν ζώα που οι μαθητές θα γνωρίζουν τα φυσικά χαρακτηριστικά τους. Στην δική μας ιστορία ήρωες αποτέλεσαν ο λαγός, η αλεπού και ο λύκος καθώς είναι ζώα που συναντάμε στον Ελλαδικό χώρο και είναι γνώριμα στα παιδιά. Για την ενεργό συμμετοχή των παιδιών και τη συναισθηματική αποφόρτιση υιοθετούμε τη πρόταση της Unesco και ζητούμε από τους μαθητές μας να συμμετέχουν κατά τη διάρκεια της αφήγησης της ιστορίας ως εξής: Κάθε φορά που θα αναφέρεται η έκφραση «το μικρό λευκό», τους παροτρύνουμε να κάνουν μια συγκεκριμένη κίνηση (☺: τα αυτιά κουνελιών με δύο δάχτυλα πάνω από το κεφάλι τους) και να συμπληρώνουν τη λέξη «κουνέλι». Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι θα πρέπει να επικεντρωθούν στις "συμβουλές" που προτείνονται από τα ζώα, ώστε να μπορέσουμε στη συνέχεια να παίξουμε διάφορα παιχνίδια.

¹ United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (2002). *Best Practices of Non-Violent Conflict Resolution in and out-of-school Some examples*. A. Verdian (Ed), Available from: < <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001266/126679e.pdf>> [Accessed 18 March 2020].

Αφήγηση Παραμυθιού: "Το λευκό κουνέλι".

Μια φορά κι έναν καιρό, πριν από πολλά χρόνια, υπήρχε μια οικογένεια κουνελιών. Ο μπαμπάς, η μαμά κουνέλι, και τα μωρά τους που το καθένα είχε διαφορετικό χρώμα, μαύρο με γκρι αυτιά, κόκκινο με καφέ αυτιά. Αλλά μεταξύ τους υπήρχε ένα, το μικρότερο, το οποίο ήταν όλο λευκό, λευκό σαν το χιόνι που λάμπει στον ήλιο το χειμώνα. Αυτή η οικογένεια κουνελιών ζούσε με άλλες οικογένειες σε ένα τεράστιο δάσος γεμάτο μεγάλα πράσινα πεύκα και κυπαρίσσια, όπου τα πουλιά θα μπορούσαν να χτίσουν τις φωλιές τους. Η οικογένεια κουνελιών έχτισε το σπίτι τους κάτω από τα κλαδιά ενός γέρικου πεύκου για να έχουν καταφύγιο από τη βροχή και το χιόνι.

Μερικές φορές, το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) έμενε μόνο του γιατί κανείς δεν ήθελε να παίξει μαζί του, ούτε τα αδέρφια, ούτε οι φίλοι του επειδή είχε διαφορετικό χρώμα. Ήταν πολύ λυπημένο γιατί πολλές φορές οι φίλοι του δεν ήθελαν να παίξουν μαζί του. Μερικές φορές τα άλλα ζωάκια το έσπρωχναν για να κάνουν πλάκα, καθώς ήταν το μικρότερο απ' όλα. Του έλεγαν άσχημα λογάκια που πλήγωναν την καρδούλα του. Όταν βράδιασε κι ο ήλιος έδωσε τη θέση του στο φεγγάρι το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) δεν μπορούσε να κοιμηθεί, γιατί τα αδέρφια του το πείραζαν. Τσιμπούσαν τα μικρά του αυτιά και τα ποδαράκια του, τον χτυπούσαν στην πλάτη του και τον γαργαλούσαν στον λαιμό. Το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) τα μισούσε όλα αυτά, αλλά δεν ήξερε τι να κάνει για να γλιτώσει. Μια νύχτα που ήταν πολύ στεναχωρημένο και παρακολουθούσε τις σκιές των ζώων που περιφέρονταν, τον πήρε ο ύπνος και ονειρεύτηκε ότι ζούσε μια καλύτερη ζωή σ' έναν αρμονικό κόσμο. Το επόμενο πρωινό το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) πολύ θυμωμένο από όλα αυτά που του συνέβαιναν, αποφάσισε να πάει ένα μεγάλο περίπατο μέσα στο δάσος, μήπως και βρει κάποιον και τον βοηθήσει να ξεπεράσει το πόνο και το θυμό του. Περιπατώντας πολλή ώρα μέσα στο δάσος, ανακάλυψε τη φωλιά μιας αλεπούς. Το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) γνώριζε ότι η αλεπού ήταν ένα πονηρό ζώο και έτσι αποφάσισε να ζητήσει τη συμβουλή της για να ξεπεράσει τα προβλήματά του. «Γεια σας κυρία αλεπού είμαι το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) και θέλω να ζήσω ειρηνικά. Ξέρω ότι είσαι παμπόνηρη, θα μπορούσες να μου πεις τι πρέπει να κάνω;» και της διηγήθηκε το πρόβλημά του. Η αλεπού το άκουσε προσεκτικά και του είπε: «Νομίζω ότι είναι πολύ καλό ότι προσπαθείς να ζήσεις ειρηνικά και να βρεις λύσεις για να διαχειριστείς τις συγκρούσεις στη ζωή σου. Όταν ήμουν νέα δεν ήμουν τόσο πονηρή, όπως είμαι σήμερα. Ο χρόνος μου δίδαξε να είμαι πιο ήρεμη. Τώρα, όταν βρίσκομαι σε μια λογομαχία, όταν κάποιος με πονάει ή δεν συμφωνεί με αυτά που σκέφτομαι, εγώ αφού πάρω μια βαθιά ανάσα, φαντάζομαι ένα μπλε φως γύρω μου κι αυτό με βοηθά να ξαναβρώ την ηρεμία μου. Όταν είμαι ήρεμη μπορώ να μιλήσω στους άλλους και να βρω το δίκιο μου». Το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) ευχαριστημένο από τις συμβουλές που του έδωσε η αλεπού για το πώς μπορεί να ζήσει ειρηνικά την ευχαρίστησε και προχώρησε στο δάσος. Η αλεπού από μακριά του φώναξε: "Μικρέ άσπρε φίλε ποτέ μην ξεχνάς να παίρνεις τρεις βαθιές αναπνοές για να κρατήσεις την ηρεμία σου. Έτσι θα γλιτώσεις από την ταλαιπωρία και τον θυμό σου και θα είσαι πιο ευτυχισμένος. Παίρνε τρεις βαθιές αναπνοές από τη μύτη και βγάξε τον αέρα από το στόμα σου. Λίγο πιο πέρα το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) συνάντησε την κυρά κουκουβάγια,

που είχε μάθει από τ' άλλα ζώα ότι ήταν πολύ ευγενική και η πιο σοφή απ' όλα τα άλλα ζώα του δάσους. «Γεια σας, κυρία Κουκουβάγια! Είμαι το άσπρο 🐰 (κουνέλι) και θέλω να ζήσω ειρηνικά. Θα μπορούσατε να μου δώσετε κάποιες συμβουλές; Ναι, ευχαρίστως απάντησε η Κουκουβάγια. Πολλές φορές έχω κι εγώ τέτοια προβλήματα, αλλά προσπαθώ να τα λύσω συζητώντας κάθε φορά με τους άλλους. Κάθε φορά προσπαθώ συζητώντας με τον άλλον, πρόσωπο με πρόσωπο, να βρίσκουμε τον απαραίτητο χρόνο για να καταλάβουμε ποιο είναι το πρόβλημα μεταξύ μας, να δούμε πώς αισθανόμαστε, τι θέλουμε να αλλάξει ή να βελτιωθεί στην όλη κατάσταση. Προσπαθούμε μαζί να βρούμε μια επιθυμητή λύση και να δώσουμε αίσιο τέλος στη διαμάχη". "Αυτό είναι ο σωστός τρόπος για να μπορούμε να ζήσουμε ειρηνικά;» Κουκουβάγια: 'Ναι αυτό είναι. Τώρα έχετε μια νέα ιδέα για το πώς να ζείτε ειρηνικά. Να θυμάστε ότι μπορείτε να μιλήσετε για να βρείτε μαζί την καλύτερη λύση, αυτή που σας ταιριάζει καλύτερα, για να επιλύσετε την όποια διαμάχη. Το μικρό 🐰 (κουνέλι) άσπρο ευχαρίστησε την κα Κουκουβάγια και συνέχισε το δρόμο του. Ήταν πολύ ευτυχισμένο γιατί είχε μάθει ένα καινούργιο τέχνασμα, για να ξεπερνά τον πόνο και τον θυμό του. Μετά από λίγο συνάντησε ένα νεαρό λύκο, που ήταν διάσημος ως ο καλύτερος ακροατής. «Γεια σας, κυρ. Λύκε είμαι το άσπρο 🐰 (κουνέλι) και θέλω να ζήσω ειρηνικά. Ο νεαρός λύκος τον κοίταξε και είπε: «Με τα μάτια μου μπορώ να δω τα πράγματα που είναι αόρατα. Ξέρω ότι ψάχνεις τρόπους για να ζήσεις ειρηνικά! Στο παρελθόν τα πράγματα που μ' ενοχλούσαν τα κρατούσα μέσα μου και ήμουν συχνά θυμωμένος και λυπημένος. Δεν σκεφτόμουν κανέναν παρά μόνο τον εαυτό μου. Σήμερα, μπορώ να πω ότι σκέφτομαι τι θέλω και πώς αισθάνομαι, όμως προσπαθώ να καταλάβω πως βλέπουν τα πράγματα οι άλλοι, τι θέλουν και τι νιώθουν στις καρδιές τους. Με αυτό τον τρόπο μπορώ να ζήσω ειρηνικά κι εγώ και οι άλλοι". Το άσπρο 🐰 (κουνέλι) ευχαρίστησε τον μικρό λύκο και πήγε σπίτι του. Όταν πλησίαζε στο σπίτι συνάντησε μερικούς από τους φίλους του που τον πείραζαν. Του είπαν άσχημα λόγια και του είπαν ότι δεν τον θέλουν στην παρέα τους. Το άσπρο (κουνέλι) πήρε τρεις βαθιές αναπνοές και φαντάστηκε ένα μπλε φως γύρω του. Με ηρεμία μίλησε ξεχωριστά με τον κάθε φίλο του και τους είπε τι τον κάνει να αισθάνεται λυπημένος. Τους πρότεινε ότι θα πρέπει όλοι μαζί να βρουν μια λύση, για να είναι όλοι χαρούμενοι.

Στο σημείο αυτό της αφήγησης της ιστορίας προτρέπουμε τα παιδιά να μαντέψουν τι λύσεις μπορεί να πρότειναν τα ζώακια του δάσους για να ζουν όλοι ειρηνικά και να είναι χαρούμενοι και στη συνέχεια να τις αποτυπώσουν στο χαρτί. Όταν τα παιδιά ολοκληρώσουν την εργασία τους, μας παρουσιάζουν τις λύσεις που σκέφτηκαν. Προσπαθούμε ο μαθητής να συζητήσει μαζί μας το αποτέλεσμα της πρότασής του, να εκφράσει πως θα αισθανόταν αν ήταν στην θέση του κουνελιού και αν θα ήθελε κάτι να τροποποιήσει από την πρότασή του.

Δραστηριότητα 2η : Ολοκλήρωση αφήγησης και επεξεργασία παραμυθιού

«Το άσπρο κουνέλι που ήθελε να ζήσει σ' ένα κόσμο ειρηνικό».

Μετά την αποτύπωση στο χαρτί των λύσεων που μπορεί να πρότειναν τα ζωάκια του δάσους για να ζουν όλοι ειρηνικά και να είναι χαρούμενοι, με δική μας προτροπή ξανασυζητήσαμε τις λύσεις που πρότειναν οι μικροί μαθητές (ατομικές ζωγραφιές) και καταλήγουμε στην επικρατέστερη, που μπορεί να είναι: "Να μην κάνω στους άλλους αυτό που δεν θέλω να μου κάνουν".

Απευθυνόμαστε στα παιδιά και τα ρωτάμε αν θα ήθελαν να συνεχίσουμε την αφήγηση της ιστορίας και δημιουργούμε τις συνθήκες για μια ενεργή ακρόαση.

Ολοκλήρωση αφήγησης παραμυθιού:

«Το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) πήγε σπίτι του και είπε στους γονείς του για την περιπέτεια του. Τους εξήγησε πώς θα μπορούσαν να παραμείνουν ήρεμοι ακολουθώντας τις συμβουλές της κυρίας Αλεπούς, πώς θα μπορούσαν να μιλούν με επιχειρήματα για να λύσουν οποιαδήποτε διαμάχη, όπως του εξήγησε η κυρία Κουκουβάγια, αλλά και πώς θα μπορούσαν να έρθουν στη θέση του άλλου, να καταλάβουν τα συναισθήματά του, ώστε να μπορούν να ζουν ειρηνικά, όπως του πρότεινε ο νεαρός λύκος. Οι γονείς του το άκουσαν προσεκτικά, τον επιβράβευσαν και τον έστειλαν στο κρεβάτι του για ύπνο. Πριν κλείσουν τα μάτια του μικρού λαγού αισθάνθηκε δίπλα του τον πατέρα του ο οποίος χαρούμενος τον ανακοίνωσε ότι κάθε μέρα θα βρίσκουν λίγο χρόνο, προκειμένου να συζητούν τα όποια τους προβλήματα. Το μικρό άσπρο 🐰 (κουνέλι) κοιμήθηκε ευτυχισμένο γιατί τώρα πια είχε μάθει τον τρόπο για να μπορεί να ζει σ' έναν κόσμο όμορφο και ειρηνικό».

Ακολουθεί αναδιήγηση της ιστορίας με ερωταποκρίσεις και στη συνέχεια προβαίνουμε στην ανασύνθεση της ιστορίας με βάση τη χρονολογική της εξέλιξη, με τη χρήση λέξεων, όπως στην αρχή, πριν, μετά, ύστερα, κ.λπ.) καθώς και τη χρήση εποπτικού υλικού (μάσκες ζώων- κουνέλι-αλεπού- κουκουβάγια και λύκου). Θα ήταν μια πολύ όμορφη και δημιουργική πρόταση να μπειτε, μαζί με τα παιδιά σας στη διαδικασία κατασκευής μασκών ζώων του δάσους. Σε αυτή τη φάση της δραστηριότητας μπορεί να εμπλουτιστεί το παραμύθι και με άλλους ήρωες - ζωάκια του δάσους που θα δώσουν τις δικές τους «λύσεις» στο «κουνέλι» μας! Μπορεί να δραματοποιήσετε το παραμύθι και με αυτό τον τρόπο να εμπλακούν και τα αδέλφια αλλά και εσείς οι γονείς.

Τα παιδιά με τη δραματοποίηση:

1. Διευρύνουν τις εμπειρίες της ζωής και της μάθησης.
2. Παίρνουν πληροφορίες.
3. Αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες.
4. Απελευθερώνονται από τις εντάσεις.
5. Αναπτύσσουν δημοκρατική σχέση μεταξύ τους.

6. Αισθάνονται τη χαρά της δημιουργίας.
7. Μαθαίνουν να ξεκουράζονται και να συγκεντρώνονται.
8. Πειραματίζονται με την κίνηση του σώματος.
9. Χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους.
10. Διεγείρουν τη φαντασία τους(Norton, 1987, σ.252).²

Μετά την δραματοποίηση μπορείτε εφόσον το επιθυμείτε να μου στείλετε φωτογραφίες από τη δράση σας, στο προσωπικό μου email. Οι φωτογραφίες αυτές μπορούν να τοποθετηθούν στον Ατομικό φάκελο του Μαθητή (portfolio), αλλά και με την δική σας συναίνεση και εφόσον τις επεξεργαστώ (η φωτογραφία θα έχει υποστεί ηλεκτρονική παραμόρφωση για την προστασία των παιδιών) και χωρίς καμιά αναφορά των προσωπικών σας στοιχείων, μπορούμε να τις μοιραστούμε με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στο ηλεκτρονικό αυτό μάθημα, γονείς του Σχολείου μας.

Υπάρχουν στο διαδίκτυο πολλές προτάσεις όπου θα βρείτε δωρεάν πατρόν για τη κατασκευή μασκών διαφόρων ζώων. Σας επισημαίνω όμως ότι τα παιδιά ενθουσιάζονται με οποιαδήποτε μεταμπίεση και το αυθόρμητο εξασφαλίζει την πρωτοτυπία!

² NORTON, D., E. (1987), *Through The Eyes of a Child: An Introduction to Children's Literature*, Columbus, Toronto, London, Melbourne, Merrill Publishing Company, A Bell and Howell Information Company.

Δραστηριότητα 3η : Καλλιέργεια δεξιοτήτων διαχείρισης κρίσεων

Παραμύθι: «Το άσπρο κουνέλι που ήθελε να ζήσει σ' έναν κόσμο ειρηνικό» (Δραστηριότητα 1^η).

Αναδιηγούμαστε το παραμύθι με την βοήθεια των παιδιών (ερωτοαπαντήσεις) και συνδέουμε χρονικά και αιτιακά τα συμβάντα. Στη συνέχεια προτρέπουμε τα παιδιά να περιγράψουν κάτι που τους στεναχωρεί από την συνύπαρξή μας στο σπίτι και να ανακαλύψουν λύσεις μέσα από τις ζωγραφιές τους ή από εκείνες που πρότειναν τα ζωάκια στο κουνέλι, που θα μας βοηθήσουν να είμαστε όλοι χαρούμενοι.

Στο σημείο αυτό σας προτρέπω να αναζητήσετε στο διαδίκτυο και αφού επιλέξετε, κατά περίπτωση, ένα από τα παρακάτω ψηφιακά παραμύθια ,να το παρακολουθήσετε μαζί με τα παιδιά σας.

1. Αφήγηση του αγαπημένου παραμυθιού "Ο μεγάλος θυμός" του Mireille d'Allance'

2. «Το θυμωμένο ψαράκι» των Desmond Child, Eric Bazilian & Billie Myers

3. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΝΤΙΝΑΣ ΜΑΧΑΙΡΙΔΗ/Μέτρα ως το τρία θυμωμένε καρχαρία

Μετά την ενεργητική ακρόαση και επεξεργασία του ψηφιακού παραμυθιού που επιλέξατε, προτρέψετε τα παιδιά να αποτυπώσουν στο χαρτί, τεχνικές διαχείρισης των συγκρούσεων (ειρηνική επίλυση οποιοδήποτε προβλήματος). Συζητήσετε τις καταγραφές –ζωγραφιές των παιδιών σας και ενθαρρύνετε τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις τους παρουσιάζοντας τις σε όλα τα μέλη της οικογένειας. Στο Σχολείο μας έχουμε δημιουργήσει μια γωνιά το «ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΜΙΛΩ», όπου μπορούμε να συζητάμε και να λύνουμε τα όποια προβλήματά μας. Τα παιδιά ξέρουν την λειτουργία της και μπορείτε να τα εμπιστευθείτε, δημιουργώντας μια ανάλογη γωνιά και στο σπίτι σας. Χρειάζονται δυο καρεκλάκια, όπου όποιος έχει πρόβλημα κάθεται στο καρεκλάκι του ΜΙΛΩ και καλεί τον αίτιο του προβλήματος στο καρεκλάκι του ΑΚΟΥΩ. Αυτός που κάθεται στο ΑΚΟΥΩ δεν μπορεί να μιλήσει, για αυτό οι θέσεις εναλλάσσονται με τους εμπλεκόμενους στην διαχείριση του προβλήματος, καθ' όλη τη διάρκεια της «διαχείρισης». Η γωνιά αυτή δίνει την ευκαιρία τα παιδιά να εμπεδώσουν τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις τους για τις τεχνικές διαχείρισης συγκρούσεων (ηρεμώ-μιλάω-ακούω- σκέπτομαι και τον άλλον- καταλήγουμε σε κοινά αποδεκτή λύση) και πραγματικά θα σας εκπλήξει ο ενθουσιασμός τους να αποδώσουν έμπρακτα τις "συμβουλές" του μικρού λευκού κουνελιού και των άλλων ηρώων των παραμυθιών!

Καλή επιτυχία!!